

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus V. De numero Electorum & Reproborum. Tam Authoritatis, quàm
Rationis lumine investigatur, an plures è credentium numero salvi siant,
an verò æternùm pereant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

jore parte anni, praefertur alteri. Metuo, ne, si Dæmon undecim anni mensibus vobis imperat, Deus aurem non nisi unico, Dæmon tandem lucretur causam, & vestra illi animæ latâ sententiâ adjudicentur.

XXV. *Inhabitatorum. & pascoris in divitiis ejus.* Discite aliquantum fidem servare Deo, & tum non ambigite, quin vestrae sint omnes celestis hereditatis opes atque divitiæ. Si ipsi placuerit, vos hîc inter mortales

luctari cum rerum Inopia, non est quod lugeatis: erit tempus, cum fruemini omnibus, quæ ejus sunt, & ille, tanquam filius morigeris, olim dicit: *Zuc. 11. Omnia mea tua sunt.* Omnes mei thesauri, omnes opes tuæ sunt, & tuæ erunt per omne deinceps ævum; sine ullo illis excidendi metu. O quæ quantâque est felicitas. res tantas sperare: *Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabitatorum, & pascoris in divitiis ejus.*

DISCURSUS V.

De numero Electorum & Reproborum.

Somniant nonnunquam agri, se linguâ meli lambere; & hoc non infelix omen existimant; sed aliter peritiores Medici pronuntiant, qui cum non ignorent, gustaram illam in somno dulcedinem inde nasci, quod corpus phlegmate redundans illud è stomacho & ventre ad palatum usque diffundat, timent, ne naturalis calor frigidi illius humoris abundantiam penitus tandem suffocetur & extingatur. Non dispati ratione Peccatores profundissimo suo lethargo sopiti mel semper dulcissimû somniant, sic ut eorum lingua nihil celebret & extollat frequentius, quam Dei Miserationes, Spem facilem, salutis negotium in tuto: nec mali id ominis esse existimant. At rerum & status animæ magis gnari, cum non nesciant præsentiam ejusmodi, ti-

moris omnis expertem nasci in agris istis ex animo sceleribus ad labia usque, ut sic dicam, pleno, malè sic somniantibus metuunt, & lethargum quibus possunt artibus excutere laborant, excitando maximè timorem salutarem, qui ipsas ad eò ossium medullas penetrat: *Sunt impij, qui ita Eccl. 6. securi sunt, quasi fustorum facta habent; sed hoc vanissimum iudico.* Amplector & ego hanc Medicorum Sacerorum sententiam, & curandi methodum: eâque causâ conabor, quoad poterò, tam suaviter dormientes ad sanitatem reducere. Proponam questionem, momentitam gravis, ut nullam unquam momenti majoris in ullius Reipublicæ senatu intimo fuerit ventilata; ad lumen Authoritatis & Rationis discutiendo: Majorne sit eorum Christianorum numerus, qui salutem consequuntur, an qui eâ ex-

vident? Nec dubito, quia si auribus animis que presentes fueritis, posituri sitis illam praesidentiam, quam tam multi hodie, minime utique cauti, laborant; & concepturi sanctum illum Dei Timorem, quem in tam paucis est invenire.

II. Ut gravissima hac in quaestione clare progrediamur, progrediendum est ordine. Statuenda igitur initio assertiones duae, quae extra controversiam sunt. Prima est, si generatim loquamur, plures omnino est Mortalium numero Reprobos fore quam Electos, juxta illud apertissimum Christi estatum: *Multis sunt vocati, pauci vero electi.* Cum enim ad salutem necessaria sit vera Fides, consequens omnino est, majorem mortalium numerum perire, ut qui veram Fidem vel non cognoscat, vel cognitam non amplectatur. Altera assertio est, quod numerum in eundo omnium, qui ad veram Ecclesiam pertinent, tam eorum qui ante, quam qui post rationis usum moriuntur, plures extra controversiam sunt, qui beatitudine aeterna potiantur, quam qui ab ea excludantur. Saepius enim observatum est, totidem ferè mori sacro fonte ablutos ante dissecutionis annos, quot majorem aetatem supervivunt: unde si illis addantur reliqui omnes Catholici, qui adulti salutem consequuntur, obscurum non est, majorem horum, quam reliquorum numerum esse: plures proinde necesse est esse Catholicos salvos, quam damnatos: maxime cum ad felicem hanc turbam pertineant omnes, Haereticorum licet Parentum

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. I.

filii, qui sacris expiati undis, antequam acceptam Gratiâ peccando possint amittere, mortui, aeternae & ipsi vitae ac gloriae haeredes erunt, pretioso Jesu Christi Sanguine ac meritis comparatae. Unum igitur hoc discutendum superest: An ex adultis, qui recto arbitrii sui usu salutem operari suam possunt, plures Caelo, an Inferno sint transcribendi, plures Electi, an Reprobi futuri?

I.

III. Si ex illorum genere Medicorum essem, qui quos curandos suscipere aegros, mortuos, quam morore affectos videre malunt, jam nunc dignum ori imponerem: aded nonnullis in decursu molesta erunt verba mea. Verum quid tandem ex contumaci hoc silentio sperarem emolumenti? aliud certè nihil, quam ut sociam Dæmoni operam jungerem, qui, Eusebii sententiâ, certiore ad Animarum perniciem viâ non grassatur, quam si eos sui securas reddat. *Immittit securitatem, ut immittat perditionem.* Illud igitur meminisse vos velim, sanctos Doctores eâ causâ Ecclesiae datos, ut viam ad Cælum nos doceant. S. Helena Constantini Mater, ut ij, qui Constantinopoli Solymas peregrè ibant, à via non aberrarent, certis per viam intervallis turres satis altas extrui curavit, in quarum culmine accensi nocturnis tenebris ignes, iter agentibus, qua pergendum esset, monstrarent. Idem in Ecclesia sua Deus praestitit, per temporum intervalla grandes quasdam animas, turrium aemulas, constituendo, quae multa, quam

H

quam

quam in iis liberaliter accenderat, loce, ut ardenes faces, aut lampades, celestem ad Solymam contendentes viam monstrarent. Hinc consequens est, ea quæ Doctores illi magna consensu tradunt, accipienda esse ut veritatem ac doctrinam certissimam, quâ ducente pergatur in itinere tam periculoso, quam est illud, quo ex uno mundo in alterum transitur. Jam verò concors est Sanctorum istorum Patrum ac Doctorum sententia, plures è Christianis æternum perire, quam salvi fiant: juxta hanc igitur eorum doctrinam iter nostrum instituendum est, si prudenter in semita pergere, & nobis ipsis imponere non volumus.

IV. Ut à Patribus Græcis ducamus initium, hanc in sententiam plerique illorum ivere, id quod S. Nilus Abbas apud Baronium testatus est, pro ea allegans præter S. Simeonem Stylitam, qui divinitus ea de re edoctus creditur, S. Theodorum, S. Basilium, S. Ephrem, S. Joannem Chrysostomum. Atque hic maximè hanc doctrinam tam constanter ut veritati consentaneam tenuit, ut non dubitaret superiore è loco, & sacro suggesto pronuntiare, ex tota refertissima in quillinis Civitate Constantinopoli, non credete se, centenos salvos fore. Et tamen tunc temporis, post Romam, Mundi Synopsin, non alia urbs plures quam Constantinopolis, incolas numerabat. Quamquam autem tum Religiosi omnes non urbes & oppida, sed deserta ac solitudines incolerent, amplissimâ cæmen illâ & Imperatoriâ in urbe, à fide

al èi nulli, sed Christiani tantum censebantur. Et tamen Pastor ejus Zelo ardens non suo in conclavi scribendo, sed palam ad concionem tam frequentem declamando, protulit effectum tanto horrore plenum, quale est; ex multitudine tam propè innumera vix centum non æternum damnandos. *Non possunt tot millibus inveniri centum, qui salvantur: quin & de his dubito.*

V. Græcis Patribus Latini adstipulantur. S. Gregorius de solis Christianis loquens ita pronuntiat, *Ad fidem plures veniunt, ad Regnum caeleste pauci perducuntur.* En, multi ad fidem, pauci ad salutem. Nec aliter sentit S. Anselmus, minimè obscurum rarus, paucos esse, qui salutem consequantur. *Ut videtur, pauci sunt, qui salvantur.* Idem locis pluribus etiam S. Augustinus tradidit: sed eo maximè, quo Parabolam illam Christi Servatoris de paleis & tritico exponit: aream enim Ecclesiam esse ait; paleas, majorem Christianorum numerum, qui salute excidunt; triticum, minorem eorum, qui cælo potiuntur, atque hoc ipso denique velut epiphonemate disertationem claudit: *Pauci ergo qui salvantur, in comparatione multorum periturorum.* Sanctus tandem Hieronymus, cum vivens suam de salvandorum paucitate sententiam explicasset, tandem ad extrema deductus, quo tempore verum ut melius cognoscere, ita & liberius profertur, Discipulis suis affirmare non dubitavit: *Vix de centum millibus, quorum mala fuit semper vita, meretur à DEO indulgentiam habere unus.*

VI. Et ne quis suspicioni superfluo locus, ne forte Doctores isti hyperbolicè locuti sint, notandum illud imprimis, ejusmodi suspicionem omnino fore injustam: si enim pro Concione ea affirmassent, quæ ipsi non credebant, non tam amplificasse, quam mentiri esse censei deberent. Deinde ut hæc suspicio falsa, & nullo nitæ esse fundamento cognoscatur, Patrum doctrinam multiplex Theologorum autoritate affirmabo; horum enim proprium est, verum ad amissim examinare, & omnem in sententia explicanda auxilium vitare.

Ex his autem duo non Purpura magis, quam doctrinæ & pietate in DEUM eminentes, Cajetanus nimirum & Bellarminus, tenent apertè eam sententiam, quæ majorem Reproborum, quam Electorum multitudinem esse asseverat. Abulensis Episcopus, sui temporis Salomon dictus (tantæ erat & amplitudine & profunditate Sapientiæ) hanc de paucitate Electorum præ Reprobis ait esse positionem communem, & satis verisimilem. Id quod nec Suarezius difficeret, Eximit nomen inter Theologos promeritus: Communior sententia tenet ex Christianis plures esse Reprobos, quam Prædestinatos.

VII. Quamquam autem Autoritas eorum, quos adduximus, summi sit ponderis, non tamen est, nisi humani. Sumamus igitur in manus Sanctuarii libram, & illo nostræ assertionis veritatem libremus. Videamus, inquam, quid de illa Deus in Sacris Literis pronuntiet. Sacrarum

Igitur Paginarum idiomate Idem sonat Prædestinati quod pauci. Domine a Maldon, paucis de terra divide illos. Et idem sonat Reprobis, quod multi. Inter multos erant mecum. Si autem lubet ad figuras mentem reflectere, tempus Legis naturæ, & tempus Legis scriptæ tanquam præludia fuerunt, & umbra Legis Gratiæ; unde lubeat observare, quâ ratione Deus nobis repræsentarit in utraq; Lege hanc maximi momenti veritatem. Naturæ in Lege, omnium mortalium genere undisultricibus suffocato, non nisi octo Animæ exitio ereptæ sunt, & Noëtica in arca servata. Si autem S. Petro, id sua in epistola affirmanti credimus, Arca Ecclesiæ symbolum fuit, in qua sacri lavacri ope non multi servantur, quia pauci sunt illi, ut Sanctus Augustinus asserit, qui re ipsa nuntium omnibus remittant, quæ, dum tingerentur, abjurarunt. Qui seculo solis verbis, non factis renuntiant, non pertinent ad bujus Arca mysterium, in quibus non est conscientia bona interrogatio. Altera, in lege scripta, legis Gratiæ figura, aut umbra fuit, illa Hebræorum ex Ægypto emigratio: et si enim bis millena hominum millia Ægypti ollas deseruerint, non nisi duo tamen terram promissam attigerunt. Hac autem, ut Apostolus monet, in figura facta sunt nostri. Quem in locum S. Augustinus planè attonitus ita commentatur: Non transitorie, inquit, non negligenter, sed cum ingenti timore considerandum est. Hoc ergo, pergit idè S. Doctor, audiant, qui ita Dominum misericordem volunt, ut justum esse non credant.

Hom. 24. in ait. Apof.

Hom. 19. in E. Sang.

Cajet. in parab. de 10 Virg.

Bellarmin. de Gemit. Col. 1. r. 4. 6.

In. 6. 2. 2. Matth. 23. 69.

de Deo. 6. 6. 3. n. 5.

Apud. Enf. ad Dam. 2. 6. 3.

Maldon. in 2. 2.

Matth. Fasol. tom 2. in 1 p. 9. 23. art. 7.

Ruiz de Prædest. disp. 54. sect. 1.

A paucis Chaldeus legis ab Ele. 6. 5.

Inter multos.

v. Aug. gust. in Ps. 54.

Serm. 101. de Tempor.

VIII. Sed non est necesse recurrere ad sensum allegoricum, ubi literalis tam apertè rem ob oculos ponit: Sanctus Paulus Prædestinatos cum iis comparat, qui olim in ludis, quibus cursu, luctâ, pugnâ certabatur, coronam, victoriæ lignum, reportabant: *Hi qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium.* Quibus verbis tria indicatur, ut S. Thomas observavit, *In primo* (verba sunt Angelici) *notatur conditio Viatorum; in secundo multitudo vocatorum; in tertio paucitas Electorum.* Quamquam hanc momenti tam gravis sententiam non decebat ab alio proferri manifestiùs, quàm à Christo Mundi Luce: *Ego sum lux Mundi.* In hujus autem divino ore ac lingua non aliud ferè effatum versabatur frequentius, quàm illud; *Multisunt vocati, pauci verò electi:* quod est epiphonema, quo ipse geminas plus quàm cælestes suas parabolas claudit. Est autem effatum, Sancti Augustini sententiâ, non tam verborum, quàm tonitruorum; quæ tamen ipsa non satis sonora sunt ad somnum nobis & torporem excutiendum, Præterea idem Servator noster Matthæi septimo; *lata est, inquit, porta, & spatiosa via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam: Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam.* Non alibi tamen disertius hanc gravissimi ponderis doctrinam explicuit quàm apud S. Lucam, ubi cum ex eo quaesisset non nemo, verène pauci salutem consequerentur, quid tandem putatis eum respondisse? an tacuit?

an hæc dubius & nutans? an dissimulavit, ne quid terroris justo majoris alicui incuteret? aut saltem verbis ambiguis non tam explicavit, quàm implicavit veritatem? Nihil horû: respondit verbis disertissimis, non respondit tamen soli illi, qui interrogârat; sed ad omnes, qui aderant, conversus (agebatur enim de negotio, quod non ad unum magis, quàm alium quemlibet pertinebat) *Contendite, inquit, intrare per angustam portam, quia multi, dico vobis, querent intrare, & non poterunt:* cum enim ad intrandum opus esset conatu magno, & voluntate firma, ipsi mediocri aliquâ diligentia contenti erant. Quis jam vester sensus est, qui fortassis me tacitè reprehenditis, ut qui semitam ad Cælum nimium coactam? quæ recitari ex Sacra historiâ verba non alterius tandem sunt, quàm Servatoris nostri Christi Jesu, & sunt dicta ad Christianos omnes ac singulos, ut satis ostendit & verborum contextus, & Interpretum consensus: unde non video, qui fieri possit, ut & verbis hæc fidem quis adhibeat, & tamen totus non cohortescat.

II.

IX. Enimvero pluribus non esset opus ad affirmanda, quæ statui. Ut tamen magis & plus quàm satis sit, vos convincam, præter allatam jam Autoritatem, rationum etiam momenta adducam, nequâ vobis exitus pateat. Quæ fieri potest, sic vos arguitis, ut minor, etiam Christianorum, numerus æterna salute potiatur? an non tandem nostrâ causâ cælum conditum est? quomodo igitur tam pauci illud intrabunt? En rationem

nem ipsissimam. Duabus viis perveniri ad Cælum potest, Innocentiæ nimirum, & Pœnitentiæ. Quare si palam vobis facio, paucos admodum Pœnitentiæ callem tenere, paucissimos Innocentiæ semitâ progredi, qui tandem negare porro poteritis, minorem rectè credentium numerum pervenire ad beatitatem.

X. Initium ducamus ab Innocentiâ: Si de solis Adultis sermo est, quàm pauci denique sunt illi, qui candidam illam, quâ in Baptismo indati sunt, stollam nullius majoris noxæ sordibus inquinâ (int; nunquam Gratiâ, quâ tum donati sunt, exciderint? Id plerumque nobis accidit, quod corvis, qui cum candidi nati sunt, magis magisque Indies nigrescunt, donec tandem evadant planè nigerrimi. Vix ad annos pervenitur, quibus bonum à malo discernitur, cum aut pravis aliorum exemplis, quæ usurpantur oculis, aut verbis, quibus ad flagitiû pellicimur, aut internis Concupiscentiæ stimulis, quos sentimus, discimus confestim nequitiam; sic ut non pauci cum illo fateri possent, non meminisse se illius temporis, quo puri à labe fuerint. Quare si rectè inibimus numerû, inveniemus paucissimas esse Mustelas illas alpestres candore gratissimo, quæ diu non aspergantur cœno & sordibus hujus vitæ. Ratio autè ejus rei est; quia ætas tenella in homine Veris instar est. Sol tum virium habet tantum, ut vapores è terra ad se trahat; sed tan- tas non habet, ut eos absorbeat. Sic in adoleseculis, Ratio, quæ microcosmi Sol est, tantû cognitionis habet, ut mali cupiditate possit accendere; sed tantum

non habet, ut excitatum ignem possit compescere; sufficit, inquam, tenuis illa noticia ad peccatû concupiscendû, non sufficit ad illius horrorem excitandum.

XI. Quare si multos Cælo potiri asserimus, oportet asseramus, id eos Pœnitentiâ consequi, cum admissio semel peccato non alia sit eò pertingendi semita; ita enim diserte Servator Christus. *Si pœnitentiam non egeritis, omnes* Luc. 13. *similiter peribitis.* Sed hæc quoque vera Pœnitentia tam rara est, ut Sanctus Ambrosius censuerit, illam non facilius inter homines inveniri, quàm ipsam Innocentiâ. *Facilius, inquit, inveni, qui innocentiâ servaverit, quàm qui congruè pœnitentiam egerit.* Consideremus illam eâ ratione, quâ facilius exercetur, in Sacramento inquam, singillatim discutiedo omnes tres partes, quibus constituitur; ut tanto manifestius veritas nobis innotescat. *Tria in unoquoque veraciter pœnitente consideranda* (ita S. Gregorius docet) *Confessio oris, Conversio mentis, & Vindicta peccati.*

XII. Dico autem imprimis, plurimos Christiano è populo in prima Pœnitentiæ parte deficere, oris inquam Confessione, cum inter accusandum se varias omitrant noxas, aut damnabilis pudoris malitiâ, aut animi latebras, quo par esset studio, perscrutandi negligentia: Hominum genus, ut Sanctus Augustinus asserit, quod dum suas investigat culpas, invenire timet; cum noverit ab inventis longè esse abundum: *Timent* (verba S. Doctoris sunt) *iniquitatem suam invenire, quia si inventant, dicitur illis, recedite ab ea.* Non id ago, ut animos vestros nimis anxla religione
H 3
In Psal. 35. in illud Do-
per-lose egit,

perturbem, sed tantum ut aliquid lucis affundam. Atque hanc causam isto loco illud solum culpae genus attingam, de cuius agnitione vulgo mortales penitus non anguntur, cum angere vel maxime deberent: Sunt autem haec omissionis peccata, quae in eo consistunt, quod quis notabili negligentia non satisficiat officio Dei voluntate sibi imposito.

XIII. Omnia inter delicta fortassis ne unum quidem est, quod magis timendum sit, quam officium non facere, seu Omissiones, Commissionis peccata, denuntiatus, suaque noscendus fronte Inimicus sunt, & Daemonium illud, quod Psaltes regius Meridianum appellat. *A negotio perambulante in tenebris, ab incursum, & Daemonio meridiano.* Observate sacrarum literarum loquendi rationem: Omissiones appellant negotium; & negotium quidem in tenebris geri solitum, ut geminas, quae illas comitantur, conditiones explicent. Prima harum conditionum est, quod Omissiones negotiatio Daemonis sint, dum illarum operam plures lucratur Animas, quam aliam quacunque ratione lucratur: imò quas ab his artibus suas facere non potest, istam occultam suam facit. Unde, ut rem exemplis declarem, si nequam hic Spiritus Sacerdotem videt virtutis, & salutis suae studiosum, moribus integris, exempli pravitate nemini noxium, id agit, ut is aspiret ad Ecclesiam alicujus Parochialis administrationem: ut subinde partibus Pastoris boni non respondens, dum alienas servare vult animas, suam perdat: quae ratione per ambages lucratur vesutissimus Daemon, quod rectam se obtenturum diffidebat. Altera Omissionum proprietates est, quod sint negotium altis concubinae noctis tenebris gestum, parum

nimirum cognitum homini, parum ab eo consideratum; propterea quod non consistant in actione quapiam, ceteroquin debita, sed in mera talis actionis negatione, seu non positione. *Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum est illi.* Hinc fit, ut qui a Daemonio, hoc in genere in fraudem se induci sinit, malum non ante agnoscat, quam ejus emendandi tempus porro non sit: & hinc ipsi illi, qui cum annis blasphemandi, perpetrandi, se vindicandi, aut foedis libidibus indulgendi assuetudine corrigunt, Omissiones tamen suas corrigunt nunquam; sed eas secum tumulo inferunt. Artis beneficio pulvis pyrius ita confici potest, ut accensus in fistula noceat quidem, sed fragorem non edat. Avertat Deus, ne secreta haec ars in vulgus emanet: quanto enim tum difficilior foret ab ista sibi cavere, cum ne aures quidem perciperent, unde pernicies immineret!

XIV. Haec porro tam noxia Omissionum peccata maxime Christiani populi parti communia sunt, & respiciunt neglecta Justitiae & Charitatis officia. Si Justitiae officia spectemus, quot sunt in Ecclesia Pastores Animarum, qui majorem Animarum, à Christo sibi creditarum, curam non habent, quam si ad ipsos penitus non pertinerent! Rudes & parvos fidei elementa non docent; adultiores aut nunquam, aut raro admodum pro Concione adhortantur, atque instituunt; etsi crassissimam Mysteriorum fidelis ignorantiam laborent. Non Confessionis, non Eucharistiae Sacramenta ministrant, nisi cum extrema id necessitas exigit. Quantus eorum est numerus, qui cum confitentibus dent operam, eos tamen de erratis suis serio non monent; mediam contra relaben-

S. Th.
2. 2. 7.
4. 2.
7. 4.
17.

Ps. 90.
6.

labendi pericula præscribunt nulla; eos quoque à noxis absolvere non verentur, qui nec seræ pœnitentiæ, nec emendandæ vitæ propositi argumentum ullum edunt? Quot Judices, Advocati, Pætores, Tabularum publicarum Scribæ, Medici, Principum & Reipublicæ Administræ, qui muneris sui partibus delunt? Quot Parentes, qui liberorum educationem per pudendam ignaviam cordi non habent, de eo uno forsassis solliciti, quàm divites, sed non quàm virtutis & honestatis studiosos post se celinquant? Verùm nimis proluxa evaderet Oratio, si sigillatim meminisse vellem omnium erratorum, quibus potissimum suam Mundus perniciem & exitium debet. Transeo igitur ab officiis Justitiæ, ad officia Caritatis: circa quæ plurima etiam passim negliguntur. Neque enim quisquam satis expresse-rit, quàm neminem ferè hodie inopum gravissimis cum calamitatibus luctantium, miseratio subeat; cum tam multos invenire sit, qui pro eo quòd his opem ferant stipè largiendo, eos omni genere violenrarum extorsionum, injuriarum, vexationum, contemptuū exacerbent: interim constat Christi testimonio, eadè nos mensurà recepturos, quàm aliis fuerimus ad mensi. *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Hæc & ejusdem sortis omissiones aliæ, & neglecti officii caritatis peccata, tam familiaria multis evaserunt, ut eorum sensu & religione jam nullà tangantur. Et quamquam multi excusare se possint, quòd ad illa, dum se accusant, animum non advertant; at certè de peccatis ipsis quis se vel ad speciem purgabit, eum tam disertè Servator noster professus sit, se de his rationem coram sua Tribunali exactissimam reperiturum, haud aliter ac si delicta alia horum

comparatione severà ad trutinam non sint examinanda? *Ita maledicti, & sursum enim, & non dedistis mihi manducare.* Hoc fulmen torquetur in Reprobos. *Venite benedicti esurivi enim, & dedistis mihi manducare.* Hanc ex eo Electi sententiã audiẽ: Hoc cum animo volveret sanctus Bernardinus Senensis, putavit affirmare se posse: Tres potissimum esse notatu dignas supremi illius Judicis sententias: primã quam sub Mundi exordiũ pronuntiavit contra superbiam, dũ omnes Angelos perduelles æternis addidit Inferorũ suppliciis: alterã, quã post aliquot elapsa secula tulit contra Luxuriã, quando omniũ sordes cataclismi undis eluit: tertiã, quã in fine seculorum fulminabitur contra Avaritiam; cum omnes illos damnabit, quicunq; miserorum inopiam porrectã stipe non sublevãrunt; perinde ac si postremus ille dies non aliud sit disciturus, quàm neglecta officia Caritatis; quæ quidem minus etiam, quàm neglecta justitiæ officia vulgò à mortalibus advertuntur.

XV. Nec tamen his solùm in obeundo Pœnitentiæ Sacramento peccatur: magis plerumque in altera ejus parte deficitur, in *Cordis* inquam *conversione*. Plurimi ne sciunt quidem ad utiliter pœnitendum hac conversione opus esse, sed satis se fecisse existimãt, si admittas noxas cum fide enarrent: hoc autem cum ita sit, quomodo se isti parabunt ad concipiendũ serium illum sincerumq; dolorem, quo potissimum Conversio ista constituitur? Accedit, quòd sæpe dolor omnis cõceptus intra naturæ limites sistat *ex lesione naturæ*, ut S. Bonaventura asserit? concipiatur inquam non alia ex causa impellente, quàm quia peccatũ cum rectæ rationis, quam solus homo habet propriã normã pugnat, & sic naturã soã

cer-

Matth.
7. 2.

certam tristitiam, certum cruciatum generat, ob quos necesse est peccatum, talium causam, displicere. Insuper in illis, qui longâ peccandi assuetudine depravati sunt penitus, quàm pronum est, non aliud ipsis displicere, quàm supplicium, quod vident imminere, non culpam, quam contraxerunt? Id quod Sanctus Fulgentius in Saulis confessione observavit, qui non abhorruit à noxa, quam admiserat; sed solum merore torquebatur, ex jactura Regni, quam illi animus prælagiebat. *Non odit, quod fecerat, sed timuit, quod nolebat.* Et tamen re ipsa oportet non poenam tantum, sed peccatum odisse; & odisse plus quàm ullum aliud malum decernendo, nunquam deinceps locum illi in animo dare. Auget difficultatem, quòd cum peccato oportet abhorre- re simul ab omnibus occasionibus, quæ proximè ad peccatum pertrahunt, juxta illud: *Omniem viam iniquitatis odio habui.* Non inquam solam odi iniquitatem, sed viam quoque, quâ ad iniquitatem itur: hæc autem quænam est alia, quàm occasio? Hinc jam illud cogitate diligenter, quàm parvo numero sint illi Christiani, qui hæc re- ipsa exequantur; qui deserant sodales pravos, qui fugiant commoda & oblectamenta, quibus in peccati laqueos se implicuerunt: atque inde porro colligite, quàm ingens eorum sit multitudo, qui etsi saltem quot annis de noxis se accensent, sincero tamen corde non doleant, nec serio convertantur.

XVI. Et quamquam tam multorum dolor, his ex capitibus deficiat,

duæ tamen aliæ causæ cogunt me de plurium adhuc Peccatorum penitidine dubitare: Signa nimirum, quæ sui accusationem præcedunt, & signa, quæ illam consequuntur. Quæ consequuntur, palàm faciunt, multos vix à noxis expiatis, mox redire ad inveterata vitia, quin ullum conatum, studium & sollicitudinem adhibeant ad illa emendanda. Saucius, qui vulnus neque alligat, neque unguento illinit, plus satis ostendit, vulnus illi non dolere. Simillima est plurimorum Christianorum conditio, quorum animi fœdis undique plagis sunt obsiti: *A planta pedis usque ad verticem capitis, non est in eo sanitas.* Nec tamen his perscrutandis quidquam diligentæ adhibetur. *Non est circumligata; nec curata medicamine, neque fota oleo.* Sanctus Paulus tanquam lignum, quo verus dolor discerni possit, videtur requirere constantiam quandam, quâ in Pœnitentia subinde securâ perseveretur: *Tristitia,* inquit, *quæ secundum DEUM est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur:* & verò ratio ipsa videtur convincere, hac sine stabilitate & constantiâ dolorem non esse genuinum. Vidua, quæ vix persolutis defuncto marito justis nubit alteri, non censetur defuncti mortem sinceris lacrymis deplorasse. Sic & Anima, quæ vix deplorato peccato admissio induci se sinit, ut illud denuo admittat, quo tandem vero dolore illud detestata fuisse cense- ri potest?

XVII. Quod attinet ad signa, quæ antecedunt, illa longior mora, quæ non

I. 2. de Remin. pecc. c. 15.

Ps. 118.

1f. c. 11.

non pauci in malo suo hærent, facit, ut metuum, ne dolor suis numeris non sit absolutus: mora enim verò perniciosissima, ut quæ non potest non edere ingentem in animo cladem & stragem. Omnis illa strages atque pernicietas, quæ humanam naturam noxa originaria afflixit, intelligendi facultatem excœcando, voluntatem fascinando, frenum animi perturbat omnibus omnibus, obedire jam derectantibus permittendo, omnis iniqua ista pernicietas à culpis actu admissis quotidie instauratur: hæc siquidem eadem, proportione suâ, effusa in anima producant, quæ illa, si rectè S. Thomas sentit. Cogitate proinde, quàm malo loco res eorum sint, qui vitam ferè omnem inter flagitia transegerunt: & tamen hos quoque converti necesse est! Nonnullis, ut dicebamus, idem est principium ratione utendi, & peccandi, & hi ferè, quo ceperunt passu, in flagitiorum semitâ ad mortem usque progrediuntur, nullâ, quæ se offerat, Numinis offendendi occasione prætermittâ, & quod opere exequi non possunt, deliberatâ saltem delectatione & desiderijs concupiscendo; lupum imitari, puti ubi ovile diligenter custoditum reperit, illud undique lustrando obire, & quam dentibus non potest, lupinâ illâ saltem rabie suâ prædam devorare. Peccatum igitur ejusmodi continuatum & repetitum toties, quàm tandem opinione nostrâ perniciem in animabus eorum, & singulis eorum facultatibus edet? quàm addens sibi intellectus tenebras, augebit perversitatem voluntatis.

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. I.

acuet concupiscentiæ vim, vulnus identidem vulnere addendo; sic ut Anima eorum, si sensum haberet aliquem peccatorum istorum continuorum, triste illud occinere posset: *Effudit in terrâ viscera mea, considit me* ^{Job. 16.} *vulnere super vulnus, irruit in me quasi* ^{15.} *Gigas.* Sed misera hæc Anima, quo percutitur læpius, hoc sentit minus. Et hinc parum abest, quin dici possit, actum esse de omnibus illis, qui præmaturè ad eò flagitiis affuecunt.

XVIII. Quæ maleficio suo mortali-um generi nocent sidera, etsi nunquam supra horizontem emergant, quin malignitatis aliquid diffundant, nunquam tamè nocent amplius, quàm cum æstivis in signis oriuntur: cum enim tunc moram in hemisphærio nostro longior trahant, temporis etiam plus habent ad pestem terris subjectis afflandam. Non aliter seres in peccatis habent: quantumcunque modico tempore animum occupent, nunquam tamen non omnia commovent, atque pervertunt: tum autem nocentiùs & diutius, cum primis ab annis pestem diffundere in animum orsa, vix unquam, ne in senectute quidem, occidunt. Tum enim eò Peccatores noxæ istæ redigunt, ut finis sui ultimi planè immemores agant, & quod consequens est, in mediocri delectatione errent semper, eaque causâ salutem nimis quàm difficulter consequantur. Et tamen hoc Peccatorum genus numero fermè alia superat.

XIX. Sine numero illi sunt, qui non intelligunt, conditos se eâ tantum causâ, ut Conditoris sui gloriam procurent:

curent: Sibi enim tantum se natos existimant: unde in rebus suis agendis Deum spectant nunquam, sed in id omnes animi corporisque facultates intendunt, ut humana hæc atque caduca congerant, opes, voluptates, honores, imperia, quin unquam animi oculos ad Deum attollant; porcorum more, qui ad quercus alicujus radicem sibi tantum pascendis intenti, quidquid possunt aliis è suo grege glandium præripiunt; nec tamen unquam sordidum rostrum humo attollunt, ut oculos in pastorem conjiciant, qui providâ curâ è summis arboris ramis cupitam escam excutit.

XX. Nec minore numero illi sunt, qui tenui aliquâ finis notitiâ imbuti, in mediocriter tamen delectu errant gravissimè, dum sibi, non alium denique Deo cariorem, majoribusque ab eo bonis cumulatam esse persuadent, quàm qui plus infelici hac ex terræ glebâ congestum habet. *Ps. 143. 159. Beatum dixerunt Populum, cui hac sunt:* ac proinde rerum æternarum planè incurij, solâque hæc caduca aliquid esse rati, *Sap. 2. 6. venite: inquit, venite, fruamur bonis que sunt, quoniam hæc est pars nostra. Et hæc est fors:* atque ita sentire ac loqui docti, merentur referri eorum in catalogum, quos SS. Litteræ dicunt omnem numerum excedere. *Eccl. 1. 15. Scultorum infinitus est numerus.* Itenunc, & persuadeate hujus farinae hominibus, Peccatum esse malum malorum omnium maximum, eâque causâ, ut quis de eo admissio doleat sicut oportet, necessarium esse, ut quis ab eo magis, quàm ab alio quocunque possibili malo ab-

horreat. Horum ipsi nihil assequuntur: notitia rerum, quam habent, tam est tenuis & obscura, voluntas tam dura, ut nullius planè jacturæ sensu afficiantur, nisi quæ est boni cujusdam caduci & materiati: Crocodilo non absimiles, cujus dorsum, quod Cælum spectat, eâ est duritie, ut nullo sit telo penetrabile: venter autem, quo terram respicit, cute obtegitur tam subtili, ut tenuissimæ acûs cuspide perforari possit.

XXI. Hi, cum de noxis se suis accusant, labes quidem suas vident, sed non aliter, quàm is, qui in speculo eas contemplatur; non vident autem eas, sicut qui in fonte vident, qui vidisse non contenti, eas etiam abluunt. Unde hi, post narrata Sacerdoti peccata, alij à se ipsis non evadunt, & quod eorum scelera multiplicentur amplius, hæc lethale animorum frigus in ipsis incenditur vehementius, ut eis evenit, qui humili solo degunt; quo enim auræ eorum locorum est crassior, eodem hiems ibidem est sævior. Ex hoc autem prudens quisque facile colliget, quàm arduum sit ejusce sortis hominibus, cum peccata confessione expianda sunt, dolere dolore, qui supra naturam se attollat: idque tantò amplius; quòd hunc ad dolorem penitus se non præparent: non animum applicent ad perpendendas rationes, ex quibus dolendum est; non libros evolvant, qui hac de re agunt; sacros Oratores non audiant, eos fugiant, qui de similibus disserunt; quin ne animi quidem arbitros præ cæteris idoneos deligant; sed studiosè in eos inquirent, quos ni-

nia à benignitate fama commendat, ut hoc quoque in negotio nefarium Judam imitentur, cujus confessio, etsi in peccato enarrando diligens esset & accurata, *Peccavi tradens sanguinem justum*, id tamen non egit, ut Sacerdoti se bono probòque susteret, sed, ut Sanctus Augustinus noravit, *ivit ad Phariseos reliquit Apostolos, & idcirco, nihil invenit auxilii, sed desperationis argumentum.*

Lib. de
ver. &
fals.
Pœnit.
cap. 11.

XXII. Nec illi exiguo sunt numero, quorum Pœnitentiæ pars deest ultima, quæ est *satisfactio*; *Confessio oris*, *Conversio mentis*; & *Vindicta peccati*: deest autem tam quæ Deo offeso, quàm quæ proximo læso debetur. Et ad Deum quidem offensum quod spectat, quâ tandem ratione illi satisfacit magna populi Christiani pars, quæ cum rationem habeat nullam oneris gravissimi tot nozarum, quod animo circumfert, onus dein justo gravius sibi impositum queritur, cum pauculæ preces ad deb tum expungendum imperantur? Hoccine sic facere læti injuriæ Deo illatæ; *Facite fructus dignos pœnitentiæ*? Hoc est medium illud commune omnibus, quo divina ira evitari possit; quos autem fructus major Pœnitentium pars offert? Tantum abest, ut fructus pœnitentiæ dignos, respondentes inquam delictis admittis, facere dici possint, ut ne ullos quidem ferant; & vos tamen contenditis, nullo negotio salutem hos suam consecuturos?

XXIII. Nec sibi quisquam persuadeat, in hac dubitandi ratione plus extimæ speciei, quàm soliditatis inesse.

Omnino enim tenendum est, exigere à Pœnitentibus Deum, ut prava sua opera, quorum se reos agunt, bonis compensent. Permissio siquidem peccati in Prædestinatis ad gloriam, effectus quodammodo Prædestinationis est, à Deo in bonum ipsorum Prædestinatorum relata. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*: ipsa nimicum etiam peccata, ut Glossa in eum locum observat. Quare si peccati permissionem Deus refert in bonum ipsorummet Pœnitentium, id profectò spectare solùm non potest, ne porro peccent, sed ut meliores reddantur, omnemque suam vitam operibus magis arduis, magisque sanctis ac perfectis exornent: id enim si ita non esset, quis non vider, lætius futurum ipsis, si nunquam ullum in peccatum labi sinerentur, quàm sitantum in alia peccata non recidant, si non alius futurus esset permissæ noxæ fructus, quàm prioris emendatio? Hæc autem si ita se habent, illi etiam, qui serio de admittis dolent, si curæ ipsis non est, ut magis ipsi inde proficiant, non solùm id agendo, ut admittas labes eluant, sed ut earum loco præstantioribus se ornamentis excolant, demissionis profundioris, majoris gratitudinis, studij virtutum ardentioris, & operum rectorum illustriorum, profectò illi nondum ostendunt insignitos se tam nobili Electorum caractere ac signo; cum non eum, quem Deus ex pœnitentiæ quærit, ad majus ipsorum & pœnitentium emolumentum, fructum referant. Hinc porro colligite, si in numerum verorum

Rom. 8.
28.

DISCURSUS QUINTUS.

8
Pœnitentiam referri non merentur, quorum vita virtutibus post peccatum majoribus non exornatur, an eam ad classem spectent, qui vitam ne mutant quidem?

XXIV. Atque hîc velut in transitu, quamquam ad rem nostram, animo perpendite, quanto spes eorum magis vana sit, qui cum in flagitijs vitam exegerint, ope tamen solius confessionis, extremo illo tempore peractæ, non malam se mortem obituros confidunt? Quomodo tandem verisimile est, cum tum tempus porro non suppetat, scelera sua, tanto numero admissa, sanctissimis operibus mutandi, ad Electorum felicem chorum ejusmodi homines pertinere? Necessè tum foret, ut salute illi non excidant, aut Deum Gratiz suæ prodigium operati, aliquam nobilem admodum præter ordinem legemque conferendo, aut ut ipsi cum gratiâ operando plus longè quàm vulgo soleat, contentur. Hoc autem perinde, ac illud, quàm nullo jure plerumque futurum creditur? Longiùs hî tales à Beatitatis absunt semita, quàm unus Mundi Polus distet ab altero. Quomodo igitur repenti tam illi se vicinos invenient, ope voluntatis promptissimæ ad efficiendum omne illud bonum, quod quisquam unquam Pœnitens sumè de perpetratis facinoribus dolens effecerit? Semper opera, quæ frigidâ à causâ proficiuntur, lenta ac pigra sunt: quo igitur jure promitter quis sibi à corde glacie constructo operationem tam celerem, tam seriam, promptamque? Parte autem alterâ, vero haudquaquam simile est,

Deum toties totiesque præter legem & ordinem præfixum operari velle, maxime eorum causâ, qui pœnis tantum ac supplicijs digni sunt; ut qui semper Divinæ se pietatis Bonitarisque consilijs oppoluerint. Quos morbi, longinquæ admodum, lecto affigunt, hieme ferè moriuntur: nec alia eorum fors est, qui malè semper vivunt, hieme moriuntur frigidâ, omnis Caritatis experte: *Quorum finis erit secundum opera ipsorum*: ut Apostolus loquitur. Mors eorum vitæ erit simillima, frigida nimirum in illa, ut in hac, omnia; ut effectum causa sibi similem producit.

XXV. Quare si & Innocentia, omnislabis ac celeris experta tam rara, si Pœnitentia etiam genuina tam non est frequens, necesse idcirco erit (ut ad id, quod præcipuè nobis propositum est, redeamus) necesse inquam erit, nos etiam ratione convictos fateri, pauciores è Christianis adultis cælo potiri, plures æternùm perire. Quis prudens miretur, ait os aureum? Quo jure vultis, plures Cæli atrijs recipi, si viam ad illud non nisi pauci admodum tenent? *Non potest quis pervenire ad portam, nisi ambulaverit in viâ.* Enim verò qui videt Christianos vulgò tam rerum divinarum rudes, tam negotium salutis pertæsos, addictos rationi vivendi tam difformi illi, quam Christus Servator tenuit; effata ubique sectari damnata ab Evangelio, Cruci, & Cruci affixi Dei doctrinæ repugnantia, volupta um tantùm, gloriæ, honorum, opum, studiosos, ita semper affectos, ut appetitum præ-

Arist. *sect. 1. Probl. 17.*

1. Cor. n. 15.

præferant Rationi: ea, ad quæ propendunt, iis, quæ recta sunt; ea, quæ volunt ipsi, his, quæ Deus jubet, qui, inquam, hæc videt omnia, is profecto quæ affirmavimus haudquaquam miratur: illi tantùm mirantur, qui sic omnia se habere volunt, ut ipsi sibi illa pro arbitrio fingunt, nihilque non agunt, ut sibi ipsis imponant, ut sic vivere possint, ut volunt. Lepidi quidam ingenij vir, ut eluderet Astrologorum prognostica, sinistram admodum fortunam è siderum combinatione ipsi vaticinantium, Cæli sibi simulacrum è gypso in cubili suo fieri curavit; in eo sidera suo ipse movebat arbitrio, sic illa sibi jungens, opponensque, aliterque disponens, ut non nisi benignis illis aspectibus frueretur, quos Astrologi fortunatissimos prædicant. Deur huic venia, imò lauderetur etiam, quòd eâ ratione forsân insultare sis voluerit, quos non puderit diuante illa præfagire, quæ uni Deo nota sunt. Sed quam illi veniam mereantur, qui nullâ Sacrarum Litterarum peritiâ, nullâ rerum beatam & immortalem ad vitam pertinentium notitiâ, à Sanctis Doctoribus, quin & ab ipsa æterna veritate admoniti de periculo, in quo versantur, salutis æternæ amittendæ, tale prorsus sibi Cælum fingunt, quale illud esse optarent? Somniant meras siderum combinationes sibi faventes, persuadentque sibi omnia & sidera, & siderum orbis nihil non in se faulteritatis esse effusuros, perinde omnino ac si etiamnum beato illo Innocentiæ in statu vitam degerent? An non hoc est

vim sibi facere, ne sapiat? Et tamen hæcenus illorum non memini, qui nec ipsi numero pauci sunt, quos, cum inter flagitia omnis generis vitam exegerint, tam non pœnitent admissorum, ut ne pœnitere quidem possit, non provisus obrutos casibus apoplexiæ, necis ferro, igni, veneno, fulmine, repentino terræ motu aut hiatu, lapsu ex alto, & variis aliis modis, hoc magis formidandis, quo minùs expectatis, illata. Hi illis juncti, qui sine seriâ pœnitentiâ vel in delicatissimis plumis moriuntur, quisquâ mne satis explicet, quantum augeant numerum ad æternos rogos destinatorum, etiam inter Christi affectas, super numerum eorum, qui ex eisdem æternam ad vitam sunt electi?

XXVI. Caveant proin omnes, ne quis mihi unquam, AA, Dilectissimi, cantilenam illam tam ceteroquin Peccatoribus familiarem occinat: *Miserationes Dei multa sunt. Non est a quum sanguinem à Christo nullo effectu sparsum esse: Deus non condidit Christianos, nec ad hanc eos fidem vocavit, ut æternum eos abiceret.* Verissima siquidem ista sunt, sed à miseris his ad sua commoda pessimè detorta. Ne Mahometanos quidem Deus condidit, ut damnaret; damnantur tamen. Nec dispar erit sceleratorum Christianorum conditio. Vivunt ut homines nullâ Dei notitiâ præditi; ut tales proinde etiam habebuntur. *Discedite à me omnes opes variis iniquitatis.* Qui statuas è ligno sculpunt, non eâ causâ arbores in silvis cedunt, ut igni eas pabulum obijciant. Si quis tamen truncus artificis

manus resistit contumaciter, in rogam denique abjicitur; non jam ligni naturâ suâ nil tale meriti odio, sed intractabilium illorum nodorum, quos in illo repletos artifex nequit emendare. Sic nec illa supremi Dei artificis & conditoris Bonitas quemquam è nihili abyſſo educit, ut infernalis rogitationem faciat. Nulla tamen non die, propè innumerabiles, tales fiunt, non jam Bonitatis Divinæ culpâ, paratæ ad eos æternum felices reddendos, sed culpâ non expugnabilis illius obstinationis, quâ suavissimis Dei consilijs & finibus sese pertinaciter opponunt, & renuunt uti medijs ad salutem conducantibus; vitâ inquam ad normam legum divinarum exigendâ, & noxis, ubi admittæ fuerint, seridè delendis; *Perditio tua ex te Israël.*

XXVII. Sic nec Divinum Sanguinem par est frustra sparsum esse. Ita sanè; sed illud nôsse oportet, præcipuum, quem cruciatibus, & morte suâ Servator noster Jesus spectavit, finem hunc demum fuisse, ut satis fieret pro offensâ, quâ homo Justitiam divinam læserat; ne videlicet in Mundo existeret grande illud monstrum, & rerum Ingens perturbatio, ut Deus quidem injurijs innumeris irritaretur, nemo autem esset, qui pro noxis his ad æqualitatem satisfaceret. Hic porro princeps Mortis Dei hominis finis, reparandi honorem Dei à perfidis suis & rebellibus conculcatum, abunde jam à Servatore obtentus est: unde etsi nemo unus vitæ beatæ hæres fieret, non frustra, sed maximo fructu divinus sanguis sparsus esset. Præterea etsi

major Christianorum adustorum numerus æternum periret, non contemnendus tamen ille numerus parvulorum, statim à sacris undis morientium, illi non parvo numero Animarum bonarum additus, quæ vel Innocentiæ stolam ab omni labe puram conservârunt, vel sordibus aliquando conspersam diligentissimè, & opportunè abluerunt, turbam constabunt tam magnam, tamque numerosam, ut S. Joannes, cum eam videre contigisset etiam innumerabilem pronuntiârit. *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.* ^{Apo. 7.} Atque adeo non propterea Cælum inquilinis carebit, quod tam multi in orcum detruantur, sed potius erit Regnum habitatoribus refertissimum, & si miser ille damnatorum grex maris arenas numero æquabit, Beati è diverso non pauciores erunt, quàm Cæli Sidera; utique nimirum vix cuiquam numerabiles, etsi proportione inter se diversissimâ.

XXVIII. Tandem & Dei miserationes nullis limitibus arctabuntur; sed erga eos non se exerent, qui injurias Dei injurijs addunt, quin unquam seridè respiciant; sed erga timentes Deum. *Misericordia Domini* ^{Ps 102.} *super timentes eum,* quæ sunt sacri ^{Va 17.} *Verba:* deinde etsi nemo non Miserationum Dei particeps sit, juxta illud, *Miserationes Dei, super omnia opera ejus:* non tamen eadem cuncti mensurâ illas participant. Tribus modis etiam Peccatorum misereri Deus potest: Potest illos expectare; potest vocare, & potest admittere ad seriam & ef-

& efficacem pœnitentiæ. Prioribus duobus modis cunctis ferè Peccatoribus misericordem se Deus ostendit, cum & expectentur, & non semel tantum vocentur. Si tertium miserationum genus cunctis non exhibetur, id inde fit, quod prioribus duobus ingratiabuntur. Oliva post siccitas, quibus Mundum Deus totum merlerat, undas non columbæ tantum, sed & corvo virere cœperat: Sed corvus cadaveribus assuetus ramorum ejus rationem nullam habuit. Accedit & illud, quod Deus dum condemnat impios, vel tum miserationis suæ non obliviscatur, dum omnes ac singulos punit infra condignum, pœnâ nunquam culpam ex omni parte adæquante, acerbitate saltem, cum temporis mora brevior æternitate esse non possit. Sic nullo divinarum miserationum in omne mortalium genus beneficarum detrimento stat stabitque, majorem esse pereuntium adulterum Christianorum numerum, quàm in Cælo triumphantium.

XXIX. Non aliud proinde à veritatis hujus agnitione nos impedit, quàm velum illud, quo oculos mentis nostræ nostrimet amor obnubit, dum nos nostri æstimatione implet, facitque, ne pro dignitate æstimare possimus & Deum, & injurias peccando ipsi allatas. Eâque ipsâ causâ, etsi cunctas inter Dei perfectiones & attributa nulla se effectis tam manifestè prodant, nulla tamen omnium minus cognoscitur. *Pater juste, Mundus te non cognovit.* Non dixit Christus; *Pater Omnipotens, Pater Optime, Pa-*

ter misericors, sed Pater Juste, ut patiam faceret; non aliud esse Patris æterni attributum, quod minus mortales cognoscant, quàm illius Justitiam: Plin l. 2. vellent enim homines vulgò nescire, quod vellent non experiri. De Elephantæ narrat, quando semitâ illi angustâ transeundum est, obverso discrimini tergo retrogradam illam emittit, ne præsentis periculi metu consterneretur. Sic & Peccatores gressum promovent. Id agunt, ne obversentur animo pericula, inter quæ perpetuò degunt, ne observata metum incutiant.

XXX. Caterum suaderi id utique debet, ut Peccatores miserationes Divinas animo objiciant; sed non aliâ ratione, quàm quâ parturientes Etice lapide utantur, qui partum promovet; sed certâ tantum moderatione applicitus; nam si mora in retinendo sit longior, abortite facit. Animæ illæ, plus æquo trepidæ, quæ etsi à peccatis quanto possunt studio abhorreant, nunquam tamen timoris de salute amittendâ expertes vivunt, illæ, inquam miserationum divinarum meminerint, ut harum consideratione adjunctæ opera salutaria pariant. Illæ autem protervæ & impudentes, quæ peccata peccatis cumulant, Divinæ maxime Justitiæ memores esse debent, illudque crebrò animo volvere, non aliud demum collecturos in messe homines, quàm quod seminârunt: *Quæ seminaverit homo, hæc et metet:* non verò nitantur vanissimâ illâ spe, quæ re ipsâ non spes, sed Præsentia est, atque Præsumptio, dum vult, ut solus Deus

Deus totam salutem operetur, non autem ut nobiscum tantum operantibus operetur. At hoc denique nobis incumbit, non sinere, ut solus omnia Deus faciat, sed nostram jungere operam cum *auxilio opportuno*, illudque in animum altè demittere, ne secundissimos quidem à puppi ventos sufficere ad navim optatum in portum provehendam, si Nauclerus vela pandere, & anchoras tollere contumaciter abnuat.

XXXI. Claudamus igitur Dissertationem Apostoli verbis, & cunctis illa dicta arbitremur: *Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam.* Vita hæc præfens, Pugna, illa futura, Triumphus tempus est. Nunc bellum nobis cum cupiditatibus, & pravis propensionibus nostris gerendum; eundem temerè arctâ legum divinarum, nec cadendum animo, si cadere semel & cladem accipere contigerit. *Certa bonum certamen:* resumamus arma; obvertamus appetitibus nostris vultum & cuspidem, restitnamus pugnam. Meminerimus, ut rem paucis, negotium salutis nostræ levi brachio non geri, negotium esse arduum admodum & plenum discriminis, quod naturâ suâ animos & conatum generosum exigat; *apprehende vitam aeternam.* Si illa recedere à nobis videretur, insistamus abeuntis vestigiis, prehendamus, stringamus, & nihil non agamus, ut nobis illam vindicemus. Non tam de modico aut nihilo res est, dum sempiternâ de vi-

tâ agitur, ut animus cadere nos deceat propter difficultates, quæ occurrunt, dum vestigijs ejus insistimus: neque tantillæ de rei jacturâ agitur, ut incertissimo *Fortassis* exponi à nobis debeat. De animâ agitur immortalis, quam necesse est vivere aut aeternum felicem, aut aeternum miseram, felicitate omnem bonum, aut miseriam omnem miseriam complexâ. *Apprehende vitam aeternam.* Pauci sumus, an multi, qui aeternum Beati erimus, quid perdimus si quàm securissimè esse studeamus? si lata est ad Cælum via, rectè, & ex virtute vivendo salutem magno promeritorum cumulo graves consequemur. Si arctâ, rectè vivendo salutem cum paucis potiemur, illud securi consilium, quod Sanctus Joannes Chrysostomus suggestit: *Vive cum paucis, si vis regnare cum paucis.* Non propterea, quod pontem quis sibi fingat minus latum, quem in itinere superare oportet, periculo se se exponet in subterlabentem decidendi: expositus tamen est discrimini, qui latiore sibi imaginatur, quàm re ipsâ sit. *Repromissio nequissima multos perdidit.* Superbia hæc & audax Præfidentia pro quos quantosque perdidit: Securitas enim ejusmodi marer est negligentia, si rectè S. Thomas sensit, cum æstimationem minuat difficultatis, quæ superanda est. *Apprehende vitam aeternam.* *Apprehendere, & non prehendere tantum juber, cum absque labore & nisu magno non possit obtineri.*